

A Kettős Köröstől a forrásvidékig

Az elmúlt évben az Erdőművelési és Erdőhasználati Szakosztályok közös tanulmányútjukat a történelmi Bihar megyébe szervezték.

Első állomásunk és a külföldi kiindulópont a DALERD Zrt. Gyula-Város-erdőn lévő Tájékoztatói Központja volt, ahol *Puskás Lajos* igazgató, a központ vezetője tartott az „erdei iskola” több mint egy évtizedes múltjáról tájékoztatót.

A terepi program során elsőként szárazodó talajviszonyok mellett kiritkuló magyar kőrissállományokban lévő kis lék kocsányos tölgyvel történő mesterséges felújítási kísérletét tekintettük meg.

A romló vízháztartás következtében száradó kocsányos tölgyesek helyére ültetett nemes nyárasok szép állományait, majd ezek letermelése után – a természetvédelmi előírások miatt – ismételten a kocsányos tölgyvel történő erőltetett erdőfelújítás nem túl meggyőző „eredményeit” szemlélhettük.

Nemesített és kommersz akácok mellett elhaladva megállapítható volt, hogy a réti talajok nem az akác termőhelyei.

Meggyőző volt ugyanakkor a közel-múltban elkészült és további fejlesztés alatt álló „vízpótlási rendszer”, melynek lényege, hogy egy halgazdaság – „elhasznált üzemi vizet”, illetve árhullámok „leszálló ága” – többletvízének egy részét szelíden karbantartott holtágakba vezetik, és így altalajöntözést valósítanak meg.

Az érintett terület közel 600 ha. Az azonos korú és fafajú állományok esetében a víztöbblet jótékony hatása igen szembetűnő.

A rendszer számtalan vizes élőhelyhez kötött növénynek és állatnak teremt életlehetőséget is. Nagyváradon találkoztunk kísérő vendéglátónkkal, *Ferkő Jenő* erdőmérnökkel, akinek segítségével a jelenlegi romániai erdőgazdálkodás izgalmas szeletébe nyerhettünk betekintést.

Románia felmért erdőterülete 6,7 millió ha, ám a legújabb adatok szerint a mezőgazdasági tevékenység, elsősorban a legeltetés visszaszorulása miatti önerdősülés következtében ez több, akár 7,2 millió ha is lehet.

A 3. kárpótlási törvényük a termőföld tulajdonjogának teljes – az 1947-es államosítást közvetlenül megelőző állapot – visszaállítására ad lehetőséget.

Ez sokszor ütközik az előző kárpótlási törvényekkel, így a legtöbb esetben a bíróságokon dől el a tényleges tulajdonviszony.

Jelenleg az állami és magánerdő aránya 50-50%. A kárpótlás végére ez 25-75% körül alakulhat.

Ferkő Jenő két erdészetet alapított: nagyváradai székhellyel a nagyváradai római katolikus püspökség 4700 ha-os, illetve a görög katolikus püspökség 7000 ha-os erdejét, valamint belényesi székhellyel a Belényesi medence több önkormányzatának (jelenleg 7, de változó) mintegy 25 000 ha-t elérő erdejét kezeli.

Az erdészetek feladata a szakirányításra, erdőőrzésre, a vágásterületek jelölésére, felmérésére és az erdőfenntartási munkákra terjed ki. A kitermelhető fát lábbon értékesítik arra jogosult vállalkozásoknak. A fakitermelések megkezdésekor és befejezésekor a vágásterületet jegyzőkönyvileg adják át.

Nagyváradon *Mibail Mărt*, az erdőkért felelős atya segítségével az 1002-

ben alapított egyházmegye jelenlegi székesegyházát, a Szt. László bazilikát, és ennek liturgikus gyűjteményét tekinthettük meg.

A Sebes-Körös árterére *gróf Forgách Pál* püspök kezdeményezésére 1751–1779 között épített lenyűgöző méretű és szépségű templom erdészeti érdekessége, hogy alapjait 14 000 db 1,5 m hosszú tölgycölöp képezi. Terveit *F. Hillebrand* készítette, „építőmestere” *G. B. Ricca* volt.

A győritől eltérő Szt. László herma nagy királyunk ujereklyéjét őrzi.

Átsétálva a püspöki palotába – az előzetes tájékoztatás nélkül is – megállapíthattuk, hogy az egyház ez idő szerint veszi át azt a Körös vidéki Múzeumtól.

Itt köszöntött minket *dr. Böcskei László* püspök. Belényesen találkoztunk a 2200 ha erdőbirtokkal rendelkező város polgármesterével, *Adrian Domokossal*.

Innen utunk a Mézgádi barlangba vezetett, ahol elemlámpák fényénél tekinthettük meg a ki nem épített cseppkőbarlang formakincseit.

Útközben találkoztunk *Rif Ionellel*, a 2000 ha erdőbirtokú Magyarremete polgármesterével, illetve megtekinthettük a XII. századi alapokon nyugvó műemlék református templomot *Szigeti Ferenc* tiszteletes kalauzolásával.

Biharfüreden lévő szállásunk környékének erdei a nagyváradai görög katolikus püspökség birtokai.

Az egész napos gyalogosprogram során a romániai fakitermelés gyakorlatával, a tervezési–kivitelezési megoldásokkal ismerkedtünk.

Utunkon elkísértek az erdőfelügye-
léségi kollégák, *Tímár Miklós* igazgató-
helyettes és *Szatmári László* erdőfelü-
gyelő is.

A beszélgetések során kiderült, hogy
a természetvédelmi és a NATURA 2000-
es területeken a mienkhez hasonló prob-
lémák merülnek fel.

Megtudtuk, hogy az erdőfelügyelő-
ség Romániában egyben vadászati ha-
tóság is, és az erdőterületen halászati
hatósági jogkörrel is rendelkezik. Or-
szágosan a növedék felét üzemtervezik
kitermelésre.

Az üzemterveket magántervezők is
készíthetik és a földművelésért felelős
miniszter hagyja jóvá. Az erdőfelügye-
léség a törzsenkénti fatömegfelvétel
alapján készült fakitermelési bejelenté-
seket szükség esetén ellenőrzi.

Az országban tarvágással és fokoza-
tos felújító vágással gazdálkodnak. Szá-
lálást csak őserdő jellegű erdőtestek fel-
újítására alkalmaznak, kísérleti jelleggel.

Látható, hogy Románia erdőgazdál-
kodása is jelentős átalakulás alatt van.
Több, számunkra furcsa elem a régebbi
gyakorlatból tovább él, így a jelölőbal-

tás jelölés, szörszálhasogató fatömeg-
becslés, erősen központosítottnak tűnő
engedélyeztetés, gyéritésnél és bontás-
nál a kijelölt fák sorszámozása.

Jelenleg kitapintható a konfliktus az ál-
lami és magán-erdőgazdálkodás között is.
Hosszan beszélgettünk e témáról a Ma-
gyarremete község legelőjén álló kis me-
nedékházaknál tartott munkaebéd után.

Szombaton – a rosszabbra fordult
időjárás miatt – rövid belényesi város-
nézés után hazafelé vettük utunkat.

Szöveg: **Garamszegi István**

Képek: **Bányai Péter, Sipos Péter**

Emlékkőavatás a Réka-várban

Egy éve történt

A Mecseknádasdról Óbányára vezető út
felett emelkedő Langehöhe, azaz
Hosszú-tető északkeleti végén a Réka-
vár romjai hajdan szebb napokat láttak.
A hagyomány szerint a XI. sz.-ban itt
született az anyai ágon Árpád-házi szár-
mazású Margit, aki később, III. Mal-
kolm király hitveseként Skócia király-
néja lett. A skótok máig tisztelettel em-
lékeznek meg róla, itthon azonban ke-
vesen hallottak felőle. A nagy hatású,
még a XIII. sz.-ban szentté avatott, vá-
lasztott hazájában ma is népszerű ki-
rályné itthon is nagyobb ismertséget ér-
demelne. Ezt kívánja előmozdítani az
évente november közepén megrende-
zett „Skóciai Szent Margit Emléktúra”
melynek útvonala Mecseknádasd és
Pécsvárad között vezet a Réka-vár rom-
jait érintve. A romok közötti pihenő
alatt a túrázók minden alkalommal rö-
vid ismertetést hallgathatnak meg Mar-
git királynéről.

*Skóciai Szt. Margit a hazájából a
dán bódítók elől elmenekült, s a ma-
gyar királyi udvarban „menedékjogot”
kapott angol trónörökös, Edvárd és Szt.
István királyunk Ágota nevű lányának
(vagy rokonának) házasságából 1045
körül született. Születési helyéről egyes
források a Nádasd melletti Réka-várat
jelölik meg. 1057-ben apjával Angliá-
ba, majd annak halála után, 1069-
ben Skóciába kerül, ahol III. Malkolm
király felesége lesz. A művelt, vallásos
királyné jósága, bölcsessége, szorgalma
példa lett a katonakirály udvarában.
Sokat tett a keresztény kultúra elterjesz-
téséért Skóciában, templomokat, kolos-
torokat, a szegények számára menbe-
lyeket alapított. Életrajzírója sok olyan*

*sajátságot, öltözködési, viselkedési szo-
kást jegyzett fel a királynéről, melyek
ott addig ismeretlenek voltak. 1093-
ban halt meg. 1251-ben a római kato-
likus egyház szentté avatta. Ma Skócia
egyik védőszentje. Az Edinburgh-i vár-
ban lévő kápolnája zarándokhely. Ha-
lálának 900. évfordulóján, 1993-ban,
az Edinburgh-i érsek vezetésével több
busznyai skót zarándok kereste fel szüle-
tési helyét, Mecseknádasdot.*

A 2010. évi, immár 18. emléktúra
rendhagyó volt. A Mecseki Erdészeti
Zrt. segítségével a vár romjai között, a
környezetből kiemelkedő hajdani kapu
tornyán emlékkövet helyeztünk el Szt.
Margit tiszteletére, melyet a túra kereté-
ben szentelt meg Antal Géza pécsvára-
di apátplébános úr. A résztvevők virá-
gai szinte elborították a szerény emlék-
művet. A skótok a búcsúitókát nem
„szent János áldásnak”, hanem Margitra
emlékezve, a „királyné poharának”
mondják. Erre utalva, a továbbindulás
előtt egy palack Queen Margot skót
whiskyt bontottunk. (Sajnos nem min-
denkinek jutott belőle.)

A Mecseknádasdról Pécsváradig tartó
túra hossza 14 km, mintegy 400 m szint-
emelkedéssel. Az útvonal „Skóciai Szt.
Margit út” néven egyedi jelzést kapott,
az elágazásokhoz az erdészet útjelző
táblákat állított. Érdekessége a túraútvon-
alnak, hogy érinti a Szép Ilonka-kilá-
tót, melyhez eddig nem vezetett jelzett
út, s a turistatérképen sem szerepel.

A reggeli havas eső elállt. Az idő bo-
rús maradt, de nem kellemetlen. A
mintegy 10 cm-nyi friss hóban a 154
résztvevő széles nyomot taposott. A pé-
csi, komlói, bonyhádi, pécsvárad, ko-
zármislenyi, szederkényi túrázókon kí-
vül bajaiak jelentek meg idén nagyobb
létszámmal, de volt három lelkes vesz-
prémi Szt. Margit-rajongó is a résztve-
vők között.

A túra résztvevői ismeretekben gya-
rapodva, egy szép kitűzővel és remél-
hetően kellemes emlékekkel hagyták el
a havasan is gyönyörű Keleti-Mecseket.

Dr. **Novotny Iván** túravezető
Ripszám István